

עין משפט
נר מצוה

קבב א מיי פֿ״ג מהל' עבד'ס הל"ג סמג לאוין טו:

קבב ב מיי שס הל'ד:

קבב ג מיי שס הל'ו:

קבב ד מיי פ"ה שס הלכה י סמג לאוין לה טור שו"ע יו"ד סימן קמו סעיף א:

קבו ה מיי שס פ"ג הלכה ה:

קבו ו ד ה ט מיי שס הלכה ג:

קבח י מיי פ"ח מהל' מעשה קרצנות

הלכה ב סמג לאוין של:

קבב ב ל מיי פ"ב מהל' שחיטה הלכה טו

סמג עשין סג טור שו"ע יו"ד סימן ד סעיף א:

ס:

וְלִיחֻשׁוֹב נמי זורק. פירש הקונטרס בשלמא מקבל ומוליך משום דלא אשכחן דליהו עבודה הנעשות לשם עבודת כוכבים כדאשכחן גבי ניסוך ישמו יין נסיכס והיינו כר' יהודה דדריש בספרי להאי קרא דיין נסיכס גבי עוזדי כוכבים אזל ר' נחמיה מוקי לה בישראל ומיהו לרבי נחמיה בלאו הכי אשכחן קראי דצברי קצלה וקטר לבעל והסך נסיכס לאלהים אחרים (ירמיה ו): **זִבְחָה** זא־הים יחרם. פ"ה כל אלהים במשמע אפילו שלא כדרכה מדלא כתיב עוזד לאלהים צזיחה יחרם ולא היה יכול לפרש דע"כ לשלא כדרכה אתא דאי לכדרכה מוילך ויעבוד נפקא דה"א לעולם לכדרכה וצא ללמדך על הכלל דאפי' כדרכה לא מתייצה אלף בעבודת פנים: **הַמִּקְטָר** והמנסך מניין ת"ל **בַּלְתִּי לֶה' לָבֹדוּ**. תימה בדסמוך יליף מייצאת זכיחה ללמד על הכלל כולו וי"ל דאי לאו בלתי לה' לצדו ה"א מה זכיחה שהיא עבודת דס ואתא לרצויי זורק אזל מקטר ומנסך לא:

מַנְיִין לרבות השתחואה. וא"ת ת"ל מדליתקש לזכיחה דכתיב (שמות ג) וישתחוו לו ויזבחו לו כדיליף (לקמן דף סג). האומר אלי אתה דכתיב ויאמרו לו אלה אלהיך ישראל וי"ל דהתם הוי כדרכה דאומו עגל אורחיה צזכיחה הוה והא דיליף מהתם אלי אתה משום דאלי אתה אורחיה בכל עבודת כוכבים:

אֶזְחָרָה מניין. וא"ת ות"ל מהיכא דנפקא לי' אזהרה למגפף ומנשק מלא מעבדס כדפ"ה במתני' וי"ל דאי אתא לאזהרה דהשתחואה לא הוה מוקמין ליה למגפף ומנשק: רש

פנים וחייבין עליה מיתה אף כל שהיא עבודת פנים וחייבין עליה מיתה יצאה השתחואה לידון בעצמה יצאה זביחה לידון על הכלל כולו אמר מר הייתי אומר בזובח קדשים בחוץ הכתוב מדבר זובח קדשים בחוץ כרת הוא סלקא דעתך אמינא כי אתרו ביה קטלא כי לא אתרו ביה כרת קמ"ל אמר ליה רבא בר רב חנן לאביי אימא יצאה השתחואה ללמד על הכלל כולו וכי תימא זובח למה לי לגופיה דמחשבין מעבודה לעבודה דאיתמר ב' השוחט בהמה לזרוק דמה לעבודת כוכבים ולהקטיר חלבה לעבודת כוכבים דרבי יוחנן אמר

זורק. דבשלמא מקבל ומוליך לא קשיא לן אע"ג דעבודות פנים הס דלא אשכחן דלהוו עבודות הנעשות לשם עבודת כוכבים כדאשכחן הך זכיחה ויזבחו לו (שמות ג) קטור אשר חלב זבחימו יאכלו (דברים ג) ניסוך ישמו יין נסיכס (שס) ומיהו דס אשכחן בעבודת כוכבים כל אסך נסכיהס מדס וכיון דגמרינן דכל עבודות פנים חייבין בהס אף שלא כדרכה נתיייה נמי: **אמר אביי זורק בכלל ניסוך**. דמתני' דהא קרא נמי ניסוך קרייה: **מנא הני מילי**. דמחייב צהני עבודות אף בשלא כדרכה: **אינו נאמר זבחה יחרם הייתי אומר**. צאזו זכיחה צא הכתוב לענוש מיתה ודאי צזובח קדשים צחון קאמר שמצינו שהזכיר עליהס במקום אחר (ויקרא יז). ולקמן פריך הרי כבר פרשו להס עונש אחר ונכרת דכתיב גבי שחטי חוץ [שס]: **ס"ל לאלהים יחרם**. דצא הכתוב לענושו מיתה דהאי יחרם לשון מיתה דכתיב (ויקרא ס) כל חרס אשר יחרם מן האדם לא יפדה מות יומת. וזבח לאלהיס כל אלהיס במשמע ואפילו שלא כדרכה מדלא כתיביה בלשון עבודה עוזד לאלהיס צזכיחה יחרם שמע מינה אפילו אינה עבודה שלו קאמר וכל עבודות שזעולס לכדרכה נפקא לן צהו מיתה מוילך ויעבוד וגו' דמשמע דצר שהוא עבודה לו: **בלתי לה' לצדו** ריקן. ועטל כל העבודות מלעצדה צהן ונתנן לשם המיוחד. משמע דאכל עבודות הראויות לשם קאמר: **לפי שיצאה זכיחה**. צפירוש מכלל שאר עבודות שנכללו בכלל וילך ויעבוד ומדה היא צתורה דדצר שהוא בכלל ויצי מן הכלל ללמד לא ללמד על עצמו יצי אלף ללמד על הכלל כולו יצי שאין הכלל הוה מחייב אלף עבודה הדומה לצובח שהוא עבודת פנים. ומהשתא לא נפקא לן דליחייב אהשתחואה שלא כדרכה דלאו עבודה היא צפנים מניין לרצות השתחואה: ה"ג בספרי(י) **ס"ל וילך ויעבוד אלהים אחרים וישתחו להם**. דעל כרחיך לשלא כדרכה קאמר דאי דרכה לעצדה צך בכלל ויעבוד הוא: **עונש שמענו**. דכתיב ציה וסקלתס דלעיל: **אזהרה מניין ס"ל כי לא תשחטוה לאל אחר**. והאי נמי אס אינו ענין לכדרכה תנהו ענין לשלא כדרכה. וספריס דכתוב צהו י' (כי) לא תשחטוה שיבוס הוא דהא מיתה הכא לא כתיביא: **יכול שאני מרצה וכו'**. דנימא השתחואה שיצי מן הכלל ללמד על הכלל כולו יצי דמה השתחואה מיוחד שהיא דרך כבוד ויציחה הלא דרך כבוד הוא ומהשתחואה נפקא ליה אלף הון צאתה ללמד על הכלל לומר לך זכיחה בכלל היתה ויציאה מן הכלל להקיש לה כל הנכללות עמה ולומר לך מה זכיחה מיוחדת עבודת פנים אף כל שהיא עבודת פנים חייבין עליה צחון לעבודת כוכבים ומשום דהשתחואה לא נפקא לן מהכא לחייבא הוצרכה השתחואה לחזור וללצאת כדי לדון בעצמה לצדה שיתחייבו עליה ואע"פ שאין חייבין כיוצא בה ויציאה זכיחה ללמד על הכלל כולו: **סד"א**. האי יחרם אתא לאורויי לן דאי אתרו ציה לקטלא וכרת כי לא אתרו ציה הוא דכלגצי צצת ועבודת כוכבים ועריות: ה"ג **ס"ד אמינא אסרו ציה קטלא ואל אסרו ציה כרת קמ"ל: אימא יציאה לן השתחואה ללמד על הכלל**. ומתרכי מגפף ומנשק וכל שהוא דרך כבוד כהשתחואה. ה"ג **א** וקא קשיא לי' לתנא א"כ וצח למאי אתא תיפוק לי' מהשתחואה דהא עבודת כבוד הוא: **לגופיה**. אתא ולאורויי דאפי' לא שחט שחיטה ענמה לעבודת כוכבים אלף שוחט לעצמו ותשצ בה ע"מ לזרוק דמה לעבודת כוכבים חייב ואפי' לא זרק: **דמחשבין מעבודה לעבודה**. כלומר דמחשבה שהוא מחשב צשעת עבודה וז על עבודה אחרת מחשבה היא להתחייב עליה:

וְלִיחֻשׁוֹב נמי זורק. פירש הקונטרס בשלמא מקבל ומוליך משום דלא אשכחן דליהו עבודה הנעשות לשם עבודת כוכבים כדאשכחן גבי ניסוך ישמו יין נסיכס והיינו כר' יהודה דדריש בספרי להאי קרא דיין נסיכס גבי עוזדי כוכבים

מַתְנִי' העובר עבודת כוכבים א־אחד העובר ואחד המזבח ואחד המקטר ואחד המנסך ואחד המשתחוה ואחד המקבלו עליו לאלוה והאומר לו אלי אתה א־אבל המגפף והמנשק והמכבד והמרבץ והמרחץ והסך והמלביש והמנעיל עובר בלא תעשה הַהפוער והמקיים בשמו עובר בלא תעשה הַהפוער עצמו לבעל פעור זו היא עבודתה הזורק אבן^א למרקולים זו היא עבודתה: **גמ' מאי** אחד העובר אמר רבי ירמיה יְהִי קִאֲמֹר אחד העובר כדרכה ואחד המזבח ואחד המקטר ואחד המנסך ואחד המשתחוה ואפילו שלא כדרכה וליחשוב נמי זורק אמר אביי זורק היינו מנסך דכתיב יְבַל אִסֵּךְ נִסְכֵיהֶם מִדָּם מִנְהֵנִי מִלִּי דִתְּנוּ רַבָּנָן אִילוּ נֹאמֹר^ב זֹבַח יִחְרֵם יְהִיתִי אוֹמֵר בִּזְבַּח קִדְשִׁים בַּחוּץ הַכְּתוּב מִדְּבַר תַּלְמוּד לֹוֹמֵר לֹאלֹהִים בִּזְבַּח לַעֲבֹדַת כּוֹכָבִים הַכְּתוּב מִדְּבַר אֵין לִי אֵלָּא בִּזְבַּח מִקְטֹר וּמִנְסַךְ מִנִּין ת"ל בלתי לה' לבדו ריקן העבודות כולן לשם המיוחד לפי שיצאה זביחה לידון בעבודות פנים מניין הַלרבות השתחואה ת"ל צוילך ויעבוד אלהים אחרים וישתחו להם וסמין ליה^א והוצאת את האיש ההוא וגו' עונש שמענו אזהרה מניין ת"ל^ב כי לא תשתחוה לאל אחר יכול שאני מרבה המגפף והמנשק והמנעיל ת"ל זֹבַח זְבִיחָה בְּכָל־הִיתָה וּלְמָה יֵצֵאֵה^א לַהֲקִישׁ אֵלֶיהָ וְלוֹמֵר לך מה זביחה מיוחדת שהיא עבודת אסורה

ארבע מיתות פרק שביעי סנהדרין

מתני' **אחד העוזה**. מפרש בגמרא: **אחד המזבח ואחד המקטר וכו'**. ובגמרא מוקים לה לכולה מתנימין בשאין דרכה של אותה עובדת כוכבים לעצדה צך ואפ"ה אהך עבודות מיחייב כדיליף לה צצריימתא: **והמקבלו עליו באלוה**. ואפי' אמירה צעלמא כגון האומר לו אלי אתה דליתקש לזכיחה דכתיב (שמות ג) וישתחוו לו ויזבחו לו ויאמרו אלה אלהיך ישראל. ל"א והמקבלו לאלוה שלא צפניו והאומר לו אלי אתה צפניו ותנא סיפא לגלויי רישא דאי תנא רישא הוה אמינא הני מילי צפניו אבל שלא צפניו לא תנא סיפא צפניו מכלל דרישא שלא צפניו ואפ"ה חייב: **אבל המגפף והמנשק**. שלא כדרכה: **עובר בלא תעשה**. דלא מעבדס תיירא כתיבי חד צדצרות ראשונות^א ואחרונות^ב ומד לא תשתחווה לאלהיסם ולא מעבדס ולא תעשה כמעשההס (שמות כג) אס אינו ענין לכדרכה תנהו ענין לשלא כדרכה אבל מיתה לא מיחייב בשלא כדרכה אלף הני דפרט צהו קרא: **הנודר צשמו**. בלשון נדר קונס עלי כל פירות שזעולס צשם עבודת כוכבים פלונית אס ארצן: **והמקיים צשמו**. שצביה נשצעת^א מתרגס מקיים: **עובר בלא תעשה**. ושס אלהיס אחריס לא תזכירו (סס): **הפוער עצמו**. מתריז רעי צפניו וזהו עבודתו ומייב עליו ו מיתה: **מרקולים**. מלדדין שלס אצניס אחת מכאן ואחת מכאן ואחת מלמעלה על גביהן וקורין אותס מרקולים ועוזדין אותה צצריקת האצניס: **גמ' מאי אחד העוזה**. אטו כל הני לאו עוזד מינה: **אחד העוזה**. כל עבודה אף גפוף ונשוק אף דרך צויון צדכרכה ומייב מיתה דכתיב וילך ויעבוד אלהיס אחריס וכתיב צתריה וסקלתס צבאצניס ואזהרתיה מהכא ופן תדרוש לאלהיסם לאמר איכה יעצדו הגויס האלה את אלהיסם וגו' (דברים צ) דהיינו צדכרכה: **ואחד המזבח**. אפי' שלא כדרכה בעצדות הללו כדיליף לקמן דכל עבודות הנעשות צפניס לגצוה חייבין עליה מיתה בעצדות כוכבים אפילו שלא כדרכה: **ולחשוב נמי**

הנעשות להוו עבודות נסכיס כדאשכחן הך זכיחה ויזבחו לו (שמות ג) קטור אשר חלב זבחימו יאכלו (דברים ג) ניסוך ישמו יין נסיכס (שס) ומיהו דס אשכחן בעבודת כוכבים כל אסך נסכיהס מדס וכיון דגמרינן דכל עבודות פנים חייבין בהס אף שלא כדרכה נתיייה נמי: **אמר אביי זורק בכלל ניסוך**. דמתני' דהא קרא נמי ניסוך קרייה: **מנא הני מילי**. דמחייב צהני עבודות אף בשלא כדרכה: **אינו נאמר זבחה יחרם הייתי אומר**. צאזו זכיחה צא הכתוב לענוש מיתה ודאי צזובח קדשים צחון קאמר שמצינו שהזכיר עליהס במקום אחר (ויקרא יז). ולקמן פריך הרי כבר פרשו להס עונש אחר ונכרת דכתיב גבי שחטי חוץ [שס]: **ס"ל לאלהים יחרם**. דצא הכתוב לענושו מיתה דהאי יחרם לשון מיתה דכתיב (ויקרא ס) כל חרס אשר יחרם מן האדם לא יפדה מות יומת. וזבח לאלהיס כל אלהיס במשמע ואפילו שלא כדרכה מדלא כתיביה בלשון עבודה עוזד לאלהיס צזכיחה יחרם שמע מינה אפילו אינה עבודה שלו קאמר וכל עבודות שזעולס לכדרכה נפקא לן צהו מיתה מוילך ויעבוד וגו' דמשמע דצר שהוא עבודה לו: **בלתי לה' לצדו** ריקן. ועטל כל העבודות מלעצדה צהן ונתנן לשם המיוחד. משמע דאכל עבודות הראויות לשם קאמר: **לפי שיצאה זכיחה**. צפירוש מכלל שאר עבודות שנכללו בכלל וילך ויעבוד ומדה היא צתורה דדצר שהוא בכלל ויצי מן הכלל ללמד לא ללמד על עצמו יצי אלף ללמד על הכלל כולו יצי שאין הכלל הוה מחייב אלף עבודה הדומה לצובח שהוא עבודת פנים. ומהשתא לא נפקא לן דליחייב אהשתחואה שלא כדרכה דלאו עבודה היא צפנים מניין לרצות השתחואה: ה"ג בספרי(י) **ס"ל וילך ויעבוד אלהים אחרים וישתחו להם**. דעל כרחיך לשלא כדרכה קאמר דאי דרכה לעצדה צך בכלל ויעבוד הוא: **עונש שמענו**. דכתיב ציה וסקלתס דלעיל: **אזהרה מניין ס"ל כי לא תשחטוה לאל אחר**. והאי נמי אס אינו ענין לכדרכה תנהו ענין לשלא כדרכה. וספריס דכתוב צהו י' (כי) לא תשחטוה שיבוס הוא דהא מיתה הכא לא כתיביא: **יכול שאני מרצה וכו'**. דנימא השתחואה שיצי מן הכלל ללמד על הכלל כולו יצי דמה השתחואה מיוחד שהיא דרך כבוד ויציחה הלא דרך כבוד הוא ומהשתחואה נפקא ליה אלף הון צאתה ללמד על הכלל לומר לך זכיחה בכלל היתה ויציאה מן הכלל להקיש לה כל הנכללות עמה ולומר לך מה זכיחה מיוחדת עבודת פנים אף כל שהיא עבודת פנים חייבין עליה צחון לעבודת כוכבים ומשום דהשתחואה לא נפקא לן מהכא לחייבא הוצרכה השתחואה לחזור וללצאת כדי לדון בעצמה לצדה שיתחייבו עליה ואע"פ שאין חייבין כיוצא בה ויציאה זכיחה ללמד על הכלל כולו: **סד"א**. האי יחרם אתא לאורויי לן דאי אתרו ציה לקטלא וכרת כי לא אתרו ציה הוא דכלגצי צצת ועבודת כוכבים ועריות: ה"ג **ס"ד אמינא אסרו ציה קטלא ואל אסרו ציה כרת קמ"ל: אימא יציאה לן השתחואה ללמד על הכלל**. ומתרכי מגפף ומנשק וכל שהוא דרך כבוד כהשתחואה. ה"ג **א** וקא קשיא לי' לתנא א"כ וצח למאי אתא תיפוק לי' מהשתחואה דהא עבודת כבוד הוא: **לגופיה**. אתא ולאורויי דאפי' לא שחט שחיטה ענמה לעבודת כוכבים אלף שוחט לעצמו ותשצ בה ע"מ לזרוק דמה לעבודת כוכבים חייב ואפי' לא זרק: **דמחשבין מעבודה לעבודה**. כלומר דמחשבה שהוא מחשב צשעת עבודה וז על עבודה אחרת מחשבה היא להתחייב עליה:

אסורה

מסורת הש"ס

א) נעי' חוס' לקמן סד. ד"ה מרקולים], ב) ע"ז לר': חולין לג. זבחים י, א) [שמות כ, ד) [דברים ה, א) [תהלים סג, ו) [נעי' מו"ט, ו) [דברים יז, א) [שופטים יז ג, ט) עי' רש"ל שמקיים הני כ,

תורה אור השלם

- יְרֵבּוֹ עֲצוּבָתָם אַחֵר מִקִּדְּרוֹ בַּל אִסִּיךְ נִסְכֵיהֶם מִדָּם וּבַל אֶשָׂא אֶת שְׂמוֹתָם עַל שְׁפָתַי: תהלים טו ד
- זֹבַח לֹא־לֹהִים יִזְכָּר בְּלִתִּי לֵץ לְבָדוֹ: שמות כב יט
- וַיֵּלֶךְ וַיַּעֲבֹד אֱלֹהִים אֲחֵרִים וַיִּשְׁתַּחֲוֵי לָהֶם וַיִּלְמֹשׁ אֶת לִבָּתָּהּ אוֹ לְכָל צֶבֶד הַשָּׁמַיִם אֲשֶׁר לֹא צִוִּיתָ: דברים יז ג
- וְהוֹדַבְתָּ אֶת הָאִישׁ הַהוּא אוֹ אֶת הָאִשָּׁה הַהִוא אֲשֶׁר עָשָׂה אֶת הַדָּבָר הַרָּע הַזֶּה אֶל שְׁעָרֶיךָ אֶת הָאִישׁ אוֹ אֶת הָאִשָּׁה וְסָקַלְתָּם בְּאֲבָנִים [מתו]: דברים יז ה
- כִּי בֵּי תִשְׁתַּחֲוֶה לְאֵל אֲחֵר בִּי יְיָ קָנָא שְׂמוֹ אֵל קָנָא הָדָא: שמות לר יד

הגהות הב"ח

א) רש"י ד"ה חמא וכו' ודקא קשיא ליה:

הגהות מהר"ב רנשבורג

א) רש"י ד"ה חמא יצאה לן וכו' דרך כבוד כהשתחואה וקא קשיא וכו' י"ל ודקא קשיא וכו':

מוסף רש"י

השוטח בהמה לזרוק דמה לעבודת כוכבים. שלא שחט הבהמה לשם עבודת כוכבים שהיא עובדה בשחיטה. אלף חשב בשחיטה על מנת לזרוק (ע"ז דז) וכעיי"ז זבחים י. דאי שחטה לשם עבודת כוכבים שהיא דעתו לעובדה בשחיטה וז, דבני הכל אסורה דהא זבחי משום הוא, אלף בשלא היה מתכוין להיות שחיטה וז עבודה לעבודת כוכבים אלף שחטה לעצמו על מנת שיעבוד העבודת כוכבים צצריקת דמה או צצקטר חלצה (חולין דט).